Hälso- och sjukvårdsnämnden
*Hälso- och sjukvårdsförvaltningen*
*SjukhusLOU-avtal*
*Maria Larsson Ajne*

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-03-08

HSN 2018-1614

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

# Svar på skrivelse från Socialdemokraterna om inställda operationer under 2018

## Ärendebeskrivning

I en skrivelse önskar Dag Larsson (S) med flera sammanställd statistik över antalet inställda operationer under 2018, samt redovisning av hur stor andel av operationerna som ställts in på grund av resursbrist, eller andra orsaker till att operationer ställts in.

## Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Underlag avseende inställda operationer från respektive sjukhus (bilaga 1)
Skrivelse från Socialdemokraterna om inställda operationer under 2018

## Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

*att* anse skrivelsen besvarad.

## Förvaltningens motivering till förslaget

*Bakgrund*
Socialdemokraterna efterfrågar i en skrivelse att ”hälso- och sjukvårds-förvaltningen skyndsamt begär in och sammanställer statistik över antal inställda operationer under 2018, samt redovisar dessa siffror och hur stor andel av operationerna som fick ställas in på grund av resursbrist, eller av vilka andra skäl operationer har ställts in”.

*Överväganden*
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har ställt frågan avseende antal operationer som har blivit inställda (”struken operation”) eller operationer som av andra anledningar inte utförts enligt operationsplanering (”störd

operation") under 2018, med svarsanvisning enligt de definitioner som anges enligt Svenskt Perioperativt register (SPOR).[1]
Sammanställning över inställda operationer år 2018 skiljer sig något från tidigare år och arbete med att standardisera redovisningen pågår.
Sjukhusen kommit olika långt i att registrera störningar. Vid några sjukhus sker detta automatiserat medan andra sjukhus gör det manuellt. Därför är jämförelser över tid inte alltid möjliga.

En registrering i SPOR kan avse en störd eller struken operation vilket inte är att jämställa som en inställd operation där en inskriven patient behöver åka hem och återkomma vid ett senare tillfälle. Att en operation inte genomförs som planerat utan "störs" kan innebära en förskjutning på tio minuter, det vill säga en mindre ändring i operationsplaneringen, men kan även innebära att en operation bokas om till ett senare datum.

Redovisningarna från sjukhusen innehåller både operationer som faller inom regelverket för ersättning till patienten enligt Region Stockholms regelverk, dels sådana som inte berättigar till ersättning.

*Orsaker till att operationer stryks eller operationsplaneringen störs*
Syftet med SPOR är att kunna analysera och förbättra vården för alla patienter, genom analys av orsaker till störda och inställda operationer kan förebyggas av respektive sjukhus och till viss del av patienterna själva.

Indelning av orsaker enligt SPOR:

- Operationsplanering och prioritering (annan operation prioriterades, operationen rymdes inte inom tilldelad operationstid)
- Bristfällig preoperativ utredning
- Patienten bör av medicinska skäl ej opereras (akut sjukdom hos patient, patientens behov har förändrats, eller icke-optimerad patient, till exempel att patienten ej fastat eller läkemedelseffekter)
- Patienten uteblir/avbokar
- Utrustning och lokal
- Personal saknas
- Platsbrist
- Övrigt

Orsakerna till att operationer blir strukna eller inte utförs enligt operationsplaneringen redovisas för respektive sjukhus, i bilaga 1.

[1] http://www.spor.se/

Nedan redovisas den vanligaste orsakerna till störda eller inställda operationer 2018.

*Struken eller störd operation på grund av att patienten uteblir/avbokar*
Av den totala andelen operationer som ställdes in på sjukhusen år 2018 var cirka 25 procent på grund av att patienten uteblivit eller avbokat sin operationstid.

Att patienten uteblivit eller avbokat sin operationstid var den vanligaste orsaken på Danderyds sjukhus, Karolinska Universitetssjukhuset, Södertälje sjukhus och S:t Eriks Ögonsjukhus.

*Struken eller störd operation på grund av annan operation prioriterades*
Av samtliga inställda operationer år 2018 var cirka tolv procent orsakade av att annan operation prioriterades.

På sjukhusen genomförs dels akuta och dels planerade operationer. Av det totala antalet utförda operationer år 2018 framgår i sjukhusens redovisning att cirka 63 procent utgörs av planerade operationer, fördelningen varierar på respektive sjukhus. Den vanligaste orsaken till struken eller störd operation på Södersjukhuset, Capio St Görans Sjukhus och Norrtälje Sjukhus var att annan operation prioriterades, vilket kan vara en akut eller en annan planerad operation.

*Struken eller störd operation på grund av resursrelaterade orsaker*
Cirka 19 procent av de operationer som ställdes in år 2018 berodde på brister i utrustning och lokaler, att personal saknas eller platsbrist. I redovisningen av resursrelaterade orsaker framgår att många operationer ställts in eller blivit strukna på grund av utrustning och lokal.

Sommaren 2018 hade vi långvarig hög värme. Värmen och den höga luftfuktigheten är en av huvudorsakerna till att planerade operationer har flyttats fram, i de flesta fall senare samma dag eller dagen efter. Under denna period samarbetade sjukhusen för att lösa operationskapaciteten och det pågick ett intensivt arbete för att hantera problem med fukt. För att kompensera sjukhusens extra insatser i samband med den ansträngda sommarsituationen fördelades 91 miljoner kronor mellan akutsjukhusen.[2]

*Utbetald ersättning till patienten vid sent inställd operation*
Om en operation ställs in av andra skäl än medicinska har patienten rätt till ersättning. Ersättningen betalas ut om vårdgivaren lämnat besked om inställd operation mindre än 48 timmar innan planerad operationstid som inte ersätts med en ny operation inom 24 timmar. Kompensationen betalas

[2] HSN 2018- 1098 Sommarkompensation till akutsjukhusen

inte ut om operationen ställs in på grund av patientens hälsotillstånd eller handlande. [3]

Antal patienter som får utbetalning år 2018 på grund av att operation ställts in eller av andra anledningar inte utförts enligt operationsplaneringen har ökat på alla sjukhus utom Karolinska Universitetssjukhuset. Nedan redovisas utbetald ersättning år 2018 jämfört med år 2017 för respektive sjukhus:

| **Sjukhus** | **2017** | **2018** |
|---|---|---|
| Danderyds sjukhus | 89 | 151 |
| Karolinska Universitetssjukhuset | 961 | 748 |
| Capio S:t Görans sjukhus | 68 | 136 |
| Södersjukhuset | 216 | 251 |
| Norrtälje sjukhus | 76 | 126 |
| Södertälje sjukhus | 160 | 163 |
| Ersta sjukhus | 49 | 82 |
| S:t Eriks ögonsjukhus | 40 | uppgift saknas |

*Fortsatt arbete för att minska störda eller strukna operationer*
Sjukhusen arbetar för att antalet störda eller strukna samt inställda operationer ska minska, vilket är angeläget. Registrering av orsak enligt SPOR ger ett verktyg för att analysera och utveckla verksamheten.

I sjukhusens redovisningar är den vanligaste orsaken till att operationer ställs in fortfarande att patienter uteblir eller avbokar sin operation. Sjukhusen ska debitera patienten en avgift om patienten uteblir från bokad operation som skulle ha utförs under dagtid i öppen vård (dagkirurgi), om inte återbud har lämnats inom minst 24 timmar[4]. Att patienter uteblir från sin operation utan orsak eller kontakt leder till att resurser som vårdpersonal, vårdplatser och operationssalar står outnyttjade. Sjukhusen har ökat sin information till patienten om vikten av att komma till bestämd operationstid, där överföringen av informationen med stor sannolikhet kan utökas. Även ökad delaktighet från patienten, såsom att bekräfta sin operationstid, kan minska risken att patienten uteblir.

*Användande av resurser på bästa sätt*

[3] Ersättning vid inställda operationer samt villkor se Vårdgivarguiden (tillgänglig via: http://www.vardgivarguiden.se/Patientadministration/Patientnara-rutiner/Ersattning-vid-installda-operationer/)

[4] För mer information se vårdgivarguiden, uteblivet besök och dagsjukvård: https://vardgivarguiden.se/patientadministration/patientavgifter/avgiftshandboken/oppenvard/uteblivet-besok/
https://vardgivarguiden.se/patientadministration/patientavgifter/avgiftshandboken/oppenvard/dagsjukvard/

Nuvarande avtalsmodell med akutsjukhusen innehåller incitament att utföra operationer i dagkirurgi för ett mer effektivt resursutnyttjande samt att tillgången på vårdplatser inte påverkar operationsplaneringen.

Förvaltningen har dialog och uppföljning med akutsjukhusen om det pågående arbetet med att minska antalet inställda operationer för att upprätthålla god tillgänglighet, hög kvalitet, patientsäkerhet samt att det sker på ett resurseffektivt sätt. Att frigöra vårdplatser och personal för tillgänglighet till operation och behandling är centralt ur såväl patient- som resursperspektiv.

Margareta Tufvesson
Tf Hälso- och sjukvårdsdirektör

Stefan Strandfeldt
Tf Avdelningschef

**Beslutet ska skickas till**
Akten

Godkänd av Margareta Tufvesson, 2019-03-08

# Bilaga 1 Inställda operationer 2018

## Inställda operationer på akutsjukhusen 2018

Nedan redovisas uppgifter som inkommit från respektive akutsjukhus över inställda operationer och operationer som av olika anledningar inte utförts enligt operationsplaneringen år 2018.

I redovisningen ingår samtliga SPOR:s strykningsorsaker, det vill säga även de orsaker som ej berättigar till ersättning enligt Region Stockholms regler för ersättning till patienter, t.ex. att patienten blivit akut sjuk.

För varje sjukhus redovisas antalet respektive andelen operationer som ställts in eller strukits. Observera att tabeller som visats i tidigare tjänsteutlåtanden inte är direkt jämförbara med denna redovisning, då urvalet är delvis ett annat.

### Danderyds sjukhus

| **Totalt antal operationer 17 128** | Antal strukna eller störda | Procentandel strukna eller störda |
|---|---|---|
| Annan operation prioriterades | 146 | 0,9 |
| Rymdes inte inom tilldelad operationstid | 41 | 0,2 |
| Bristfällig preoperativ utredning | 17 | 0,1 |
| Icke-optimerad patient | 78 | 0,5 |
| Patientens behov har förändrats | 154 | 0,9 |
| Patienten uteblir/avbokar | 290 | 1,7 |
| Akut sjukdom hos patient | 94 | 0,5 |
| Utrustning och lokal | 38 | 0,2 |
| Personal saknas | 32 | 0,2 |
| Platsbrist | 31 | 0,2 |
| Övrigt | 43 | 0,3 |
| **S:a** | **964** | **5,6** |

**Karolinska universitetssjukhuset, Solna och Huddinge sammantaget**

| **Totalt antal operationer 49 462** | Antal strukna eller störda | Procentandel strukna eller störda |
|---|---|---|
| Annan operation prioriterades | 176 | 0,4 |
| Rymdes inte inom tilldelad operationstid | 180 | 0,4 |
| Bristfällig preoperativ utredning | 28 | 0,1 |
| Icke-optimerad patient | 178 | 0,4 |
| Patientens behov har förändrats | 326 | 0,7 |
| Patienten uteblir/avbokar | 491 | 1,0 |
| Akut sjukdom hos patient | 482 | 1,0 |
| Utrustning och lokal | 280 | 0,6 |
| Personal saknas | 270 | 0,5 |
| Platsbrist | 456 | 0,9 |
| Övrigt | 136 | 0,3 |
| **S:a** | **3 003** | **6,1** |

**Capio S:t Görans Sjukhus**

| **Totalt antal operationer 10 238** | Antal strukna eller störda | Procentandel strukna eller störda |
|---|---|---|
| Annan operation prioriterades | 169 | 1,7 |
| Rymdes inte inom tilldelad operationstid | 68 | 0,7 |
| Bristfällig preoperativ utredning | 5 | 0,0 |
| Icke-optimerad patient | 74 | 0,7 |
| Patientens behov har förändrats | 20 | 0,2 |
| Patienten uteblir/avbokar | 13 | 0,1 |
| Akut sjukdom hos patient | 152 | 1,5 |
| Utrustning och lokal | 6 | 0,1 |
| Personal saknas | 37 | 0,4 |
| Platsbrist | 34 | 0,3 |
| Övrigt | 36 | 0,4 |
| **S:a** | **614** | **6,0** |

**Södersjukhuset**

| **Totalt antal operationer 20 584** | Antal strukna eller störda | Procentandel strukna eller störda |
|---|---|---|
| Annan operation prioriterades | 209 | 1,0 |
| Rymdes inte inom tilldelad operationstid | 57 | 0,3 |
| Bristfällig preoperativ utredning | 15 | 0,1 |
| Icke-optimerad patient | 65 | 0,3 |
| Patientens behov har förändrats | 139 | 0,7 |
| Patienten uteblir/avbokar | 187 | 0,9 |
| Akut sjukdom hos patient | 121 | 0,6 |
| Utrustning och lokal | 6 | 0,0 |
| Personal saknas | 85 | 0,4 |
| Platsbrist | 29 | 0,1 |
| Övrigt | 37 | 0,2 |
| **S:a** | **950** | **4,6** |

**Södertälje sjukhus**

| **Totalt antal operationer 5 519** | Antal strukna eller störda | Procentandel strukna eller störda |
|---|---|---|
| Annan operation prioriterades | 91 | 1,6 |
| Rymdes inte inom tilldelad operationstid | 17 | 0,3 |
| Bristfällig preoperativ utredning | 2 | 0,0 |
| Icke-optimerad patient | 42 | 0,8 |
| Patientens behov har förändrats | 45 | 0,8 |
| Patienten uteblir/avbokar | 111 | 2,0 |
| Akut sjukdom hos patient | 96 | 1,7 |
| Utrustning och lokal | 2 | 0,0 |
| Personal saknas | 71 | 1,3 |
| Platsbrist | 21 | 0,4 |
| Övrigt | 13 | 0,2 |
| **S:a** | **511** | **9,3** |

**S:t Eriks Ögonsjukhus**

| **Totalt antal operationer 9 564** | Antal strukna eller störda | Procentandel strukna eller störda |
|---|---|---|
| Annan operation prioriterades | 104 | 1,1 |
| Rymdes inte inom tilldelad operationstid | 51 | 0,5 |
| Bristfällig preoperativ utredning | 2 | 0,0 |
| Icke-optimerad patient | 37 | 0,4 |
| Patientens behov har förändrats | 101 | 1,1 |
| Patienten uteblir/avbokar | 919 | 9,6 |
| Akut sjukdom hos patient | 101 | 1,1 |
| Utrustning och lokal | 6 | 0,1 |
| Personal saknas | 51 | 0,5 |
| Platsbrist | 0 | 0,0 |
| Övrigt | 174 | 1,8 |
| **S:a** | **1 546** | **16,2** |

**Norrtälje sjukhus**

| **Totalt antal operationer 3 716** | Antal strukna eller störda | Procentandel strukna eller störda |
|---|---|---|
| Annan operation prioriterades | 103 | 2,8 |
| Rymdes inte inom tilldelad operationstid | 17 | 0,5 |
| Bristfällig preoperativ utredning | 4 | 0,1 |
| Icke-optimerad patient | 31 | 0,8 |
| Patientens behov har förändrats | 70 | 1,9 |
| Patienten uteblir/avbokar | 10 | 0,3 |
| Akut sjukdom hos patient | 3 | 0,1 |
| Utrustning och lokal | 11 | 0,3 |
| Personal saknas | 40 | 1,1 |
| Platsbrist | 5 | 0,1 |
| Övrigt | 31 | 0,8 |
| **S:a** | **325** | **8,7** |

SKRIVELSE
2018-12-04

STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN
2018 -12- 04
Dnr

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

# Skrivelse om inställda operationer under 2018

Under 2017 ställdes cirka 8000 operationer in i Stockholm. Det är alltså nästan lika många som året innan, ingen kraftig förbättring har skett i landstinget. Värst var situationen på Karolinska sjukhuset. Över 3300 av operationerna ställdes in på Karolinska sjukhuset under 2017, och mer än var femte operation (23,6 %) ställdes in där på grund av personal eller vårdplatsbrist.

Läget är mycket allvarligt och kräver att styrande politiker tar sitt fulla ansvar och ger akutsjukhusen rimliga förutsättningar att klara sitt uppdrag och erbjuda alla patienter operation i tid.

Med anledning av de alarmerande uppgifterna om inställda operationer är det enligt vår uppfattning angeläget att vi politiker får en mer heltäckande bild av läget. För att fatta rätt beslut som åtgärdar förekommande problem är det därför angeläget att snarast få in uppgifter om hur många operationer som ställts in 2018.

Med anledningen av ovanstående vill Socialdemokraterna:

*att* hälso- och sjukvårdsförvaltningen skyndsamt begär in och sammanställer statistik över antal inställda operationer under 2018, samt redovisar dessa siffror och hur stor andel av operationerna som fick ställas in på grund av resursbrist, eller av vilka andra skäl operationer ställts in.

Dag Larsson m.fl.